

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA “VALAHIA” DIN TÂRGOVIȘTE
Str. Aleea Sinaia, nr. 13, 130004, Târgoviște, Dâmbovița, România
Tel: +40-245-206101, Fax: +40-245-217692
rectorat@valahia.ro, www.valahia.ro

**ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI UMANISTE
DOMENIUL: ISTORIE**

TEZĂ DE DOCTORAT

Conducător științific:

Prof. univ. dr. habil. Sergiu Musteață

Student – doctorand:

Chirilă ENESCU

Târgoviște - 2026

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA “VALAHIA” DIN TÂRGOVIȘTE
Str. Aleea Sinaia, nr. 13, 130004, Târgoviște, Dâmbovița, România
Tel: +40-245-206101, Fax: +40-245-217692
rectorat@valahia.ro, www.valahia.ro

**ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI UMANISTE
DOMENIUL: ISTORIE**

**ISTORICUL ACTIVITĂȚILOR MUZEOGRAFICE
DIN JUDEȚUL MEHEDINȚI ÎN DOMENIUL ARTELOR PLASTICE:
DE LA DEBUTURI PÂNĂ ÎN PREZENT
(REZUMAT)**

**Conducător științific:
Prof. univ. dr. habil. Sergiu Musteață**

**Student – doctorand:
Chirilă ENESCU**

Târgoviște - 2026

CUPRINS

Introducere

Capitolul I. Istoricul activităților muzeografice din județul Mehedinți în domeniul artelor plastice: de la debuturi până în prezent

I.1. Premisele instituționale și primele forme de valorizare a artelor plastice la sfârșitul secolului al XIX-lea în Turnu Severin

I.2. Muzeul Istoric al Liceului „Traian” ca premisă instituțională în procesul de constituire a Muzeului Regiunii Porților de Fier din Turnu Severin

I.3. Contribuția Muzeului „Dr. Constantin I. Istrati” la afirmarea artelor plastice în cadrul Palatului Cultural din Turnu Severin în perioada interbelică

I.4. Reorganizarea instituțională și transformările structurale ale patrimoniului cultural în perioada postbelică (1945–1975)

I.5 Secția de artă plastică a Muzeului Regiunii Porților de Fier din Palatul Baroc

I.6. Inițiative de dezvoltare și modernizare a infrastructurii muzeale prin „Casa Artei” și Muzeul Memorial „Gheorghe D. Anghel”

I.7. Activitatea expozițională a Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin după 1990 în Casa Sabetay

I.7.1. Deschiderea internațională și dialogul intercultural la Muzeul de Artă din Drobeta-Turnu Severin după 1990

I.7.2. Consolidarea programului expozițional național și diversificarea discursului artistic contemporan

I.7.3 Valorizarea creației artistice locale prin activitatea Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin după 1990. Studiu de caz: Ioan Florea și Constantin Plăvițu

I.8. Concluzii

Capitolul II. Studiul istoric și arhitectural al edificiului care găzduiește Muzeul de Artă din Drobeta-Turnu Severin

II.1. Studiul istoric al edificării și evoluția funcțională a imobilului în timp

II.2. Analiza arhitecturală și valoarea patrimonială a monumentului istoric

II.3. Starea de conservare a clădirii și dinamica degradărilor

II.4. Concluzii

Capitolul III. Cadrele istorice și instituționale ale constituirii, dezvoltării și valorificării patrimoniului artistic al Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin

III.1. Procesul de constituire, dezvoltare și diversificare a patrimoniului artistic. Structura și tipologia colecțiilor muzeale

III.2. Artiști și opere reprezentative de pictură din patrimoniul Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin

III.3. Artiști și opere reprezentative de sculptură din patrimoniul Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin

III.4. Concluzii

Capitolul IV. Revitalizarea Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin prin redefinirea conceptului de expoziție permanentă. Fundamentare istorică și demers curatorial

- IV.1. Premisele revitalizării Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin în contextul programelor de finanțare europeană
- IV.2. Fundamentarea istorică și conceptul curatorial al noii expoziții permanente
- IV.3. Structura narativă și organizarea spațială a noii expoziții permanente
 - IV.3.1. Holul central ca prolog simbolic al expoziției permanente
 - IV.3.2. Salonul neobaroc „Elite, modernitate și reprezentare socială”
 - IV.3.3. Salonul Rotund „Portret și introspecție culturală”
 - IV.3.4. Salonul Mare „Modernitatea picturii românești”
 - IV.3.5. Salonul sculpturii „Formă, materie și expresie tridimensională”
 - IV.3.6. Salonul picturii românești postbelice „Metamorfozele sensibilității moderne”
 - IV.3.7. Salonul de grafică „Memorie, experiment și limbaj vizual contemporan”
 - IV.3.8. Salonul Dumitru Ghiață „Repere ale artei moderne românești din colecția muzeului”
- IV.4. Strategii de valorificare muzeală. Demisolul și parcul tematic ca extensii ale parcursului muzeal spre spațiul urban
- IV.5. Concluzii

Capitolul V. Monumentele de for public din Drobeta-Turnu Severin și județul Mehedinți ca expresii ale patrimoniului cultural și istoric local

- V.1. Triada monumentală a romanității în spațiul public severinean
- V.2. Portretul monumental al personalităților culturale și politice în spațiul public severinean
- V.3. Rotonda Personalităților Mehedințene. Pantheon contemporan al elitelor mehedințene
- V.4. Monumente comemorative dedicate eroilor în spațiul public din Drobeta-Turnu Severin
- V.5. Fântânile monumentale în peisajul urban al municipiului Drobeta-Turnu Severin
- V.6. Monumente funerare cu valoare artistică și istorică din Drobeta-Turnu Severin
- V.7. Arta monumentală din județul Mehedinți
- V.8. Concluzii

Concluzii

Bibliografie

Lista abrevierilor

Lista figurilor, graficelor și tabelor

Anexe – Figuri

Anexe – Grafice

Anexe – Tabele

INTRODUCERE

Cercetarea doctorală este consacrată evoluției artelor plastice în contextul activităților muzeografice desfășurate în județul Mehedinți, cu accent asupra constituirii, dezvoltării și valorificării patrimoniului Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin, secție a Muzeului Regiunii Porților de Fier. Tema se situează la confluența istoriei instituțiilor culturale, istoriei artei, muzeologiei și studiilor de patrimoniu și urmărește, într-o perspectivă de lungă durată, modul în care inițiativele locale, politicile culturale, transformările sociale și opțiunile muzeografice au contribuit la formarea unui patrimoniu artistic reprezentativ pentru sud-vestul României.

Necesitatea acestei cercetări a fost determinată de caracterul fragmentar al contribuțiilor anterioare. Istoria muzeografiei mehedințene și cea a colecțiilor de artă au fost abordate în articole, cataloage, cronicile expoziționale și studii punctuale, fără a beneficia însă de o sinteză monografică amplă, capabilă să integreze, într-o construcție interpretativă unitară, geneza instituțiilor muzeale, dezvoltarea colecțiilor, istoria și arhitectura edificiului muzeal, analiza patrimoniului mobil, activitatea expozițională, proiectul de revitalizare și patrimoniul monumental din spațiul public. Teza își propune să acopere această lacună prin coroborarea surselor documentare cu analiza directă a operelor de artă, a clădirii muzeului și a monumentelor.

Arealul geografic al cercetării este județul Mehedinți, cu focalizare asupra municipiului Drobeta-Turnu Severin, centru administrativ și cultural situat într-un spațiu dunărean caracterizat printr-o densitate patrimonială deosebită. Poziția orașului la Dunăre, moștenirea antică a Drobetei, dezvoltarea urbană modernă și implicarea elitelor culturale locale au creat condițiile necesare apariției timpurii a preocupărilor pentru colecționare, cercetare, conservare și expunere.

Din punct de vedere cronologic, cercetarea urmărește evoluția activităților muzeografice de la sfârșitul secolului al XIX-lea până în perioada contemporană, interval care permite observarea trecerii de la inițiative muzeale cu caracter local la o instituție specializată, cu funcții de cercetare, conservare și educație culturală.

Lucrarea pornește de la premisa că patrimoniul artistic nu reprezintă o realitate statică, definitiv constituită la un anumit moment, ci este rezultatul unui proces istoric continuu, în care achizițiile, donațiile, transferurile, reorganizările administrative, politicile de patrimoniu și opțiunile curatoriale modifică permanent profilul colecțiilor și semnificația lor publică.

Caracterul aplicativ constituie o dimensiune distinctă a tezei. Cercetarea nu se limitează la reconstituirea trecutului, ci valorifică rezultatele investigației istorice și patrimoniale pentru fundamentarea unui nou concept expozițional permanent al Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin. Restaurarea edificiului istoric și necesitatea reorganizării expunerii creează cadrul favorabil reconsiderării relației dintre clădire, colecții și public.

Teza este structurată în cinci capitole. Primul reconstituie istoricul activităților muzeografice din județul Mehedinți în domeniul artelor plastice. Al doilea analizează istoricul, arhitectura și starea de conservare a clădirii Muzeului de Artă. Capitolul al treilea investighează constituirea și structura patrimoniului artistic și discută artiști și opere reprezentative. Capitolul al patrulea fundamentează istoric și curatorial noua expoziție permanentă. În sfârșit, capitolul al cincilea extinde perspectiva asupra monumentelor de for public din Drobeta-Turnu Severin și din județul Mehedinți, interpretate ca extensii ale discursului muzeal. Concluziile generale reunesc rezultatele acestor direcții de cercetare și formulează perspective privind conservarea, cercetarea și valorificarea viitoare a patrimoniului.

1. TEMA, ACTUALITATEA, SCOPUL ȘI OBIECTIVELE CERCETĂRII

Scopul principal al cercetării constă în realizarea unei investigații istorice, muzeografice și artistice asupra patrimoniului de artă plastică administrat de Muzeul de Artă din Drobeta-Turnu Severin, pentru evidențierea evoluției sale instituționale și fundamentarea unui nou proiect expozițional permanent. Această finalitate presupune reconstituirea contextului apariției primelor forme de activitate muzeografică, urmărirea mecanismelor de formare și dezvoltare a colecțiilor, precum și evaluarea relației dintre patrimoniu, edificiu și spațiul urban.

Un prim obiectiv îl constituie identificarea principalelor etape ale muzeografiei mehedințene în domeniul artelor plastice, de la inițiativele de la sfârșitul secolului al XIX-lea și instituționalizarea colecțiilor în jurul Liceului „Traian”, la afirmarea Muzeului „Dr. Constantin I. Istrati”, reorganizările postbelice și constituirea secției de artă plastică. Aceste momente nu sunt analizate ca episoade izolate, ci ca secvențe succesive ale unui proces continuu de acumulare, diversificare și specializare patrimonială.

Un al doilea obiectiv vizează reconstituirea procesului de constituire, dezvoltare și diversificare a patrimoniului artistic. Sunt investigate modalitățile prin care bunurile culturale au intrat în colecții (achiziții, donații, transferuri instituționale, confiscări vamale și alte forme de preluare), precum și rolul muzeografilor, criticilor de artă, colecționarilor, artiștilor și autorităților culturale în selecția și orientarea colecțiilor. Evaluarea are în vedere atât dimensiunea cantitativă, cât și valoarea artistică, documentară și identitară a patrimoniului.

Un al treilea obiectiv îl reprezintă repertorierea autorilor și a lucrărilor existente în principalele colecții. Analiza registrelor de inventar a permis elaborarea unor tabele ample pentru pictură și grafică, respectiv pentru sculptură și artă decorativă. Aceste instrumente constituie o bază documentară pentru cercetări ulterioare și pot reprezenta nucleul unui catalog raisonné al patrimoniului artistic administrat de Muzeul de Artă. Prin acest demers, teza depășește nivelul unei analize exclusiv narative și oferă un instrument de evidență și cercetare cu utilitate directă.

Un alt obiectiv important este analiza edificiului muzeal ca parte integrantă a patrimoniului. Sunt urmărite istoria construcției, transformările funcționale, caracteristicile arhitecturale și decorative, precum și starea actuală de conservare. Clădirea este abordată ca document istoric al modernizării urbane severinene, nu ca simplu suport neutru destinat expunerii. Această perspectivă permite corelarea patrimoniului mobil cu cel construit și fundamentează necesitatea unei expuneri capabile să valorifice simultan opera de artă și ambientul istoric.

Un ultim obiectiv vizează redefinirea raportului dintre muzeu și spațiul public. Monumentele de for public, ansamblurile comemorative, sculptura monumentală și reperele memoriale sunt analizate ca elemente ale unei geografii culturale care prelungește discursul muzeal în oraș și în județ. În această perspectivă extinsă, colecțiile, clădirea muzeului și monumentele publice alcătuiesc un sistem de repere istorice, estetice și identitare.

2. SURSELE, METODOLOGIA, DELIMITĂRILE ȘI ORIGINALITATEA CERCETĂRII

Cercetarea se bazează pe o metodologie interdisciplinară, adaptată caracterului eterogen al surselor și al obiectelor analizate. Metoda istorică este utilizată pentru reconstituirea cronologică și contextuală a instituțiilor, a reorganizărilor administrative și a politicilor culturale.

Informațiile obținute sunt verificate prin coroborarea documentelor de arhivă, a evidențelor muzeale, a publicațiilor periodice, a bibliografiei de specialitate și a altor surse documentare

disponibile. Corpusul documentar reprezintă un fundament esențial al demonstrației. Au fost valorificate fonduri ale Serviciului Județean Mehedinți al Arhivelor Naționale, în special documente referitoare la Muzeul „Dr. Constantin I. Istrati”, Muzeul Regiunii Porților de Fier și structurile culturale județene, alături de documente din arhiva muzeului, registre de inventar, cataloage, pliante, corespondență, materiale administrative și publicații de specialitate. O parte dintre aceste surse sunt introduse în circuitul științific sau sunt utilizate sistematic pentru prima dată într-o analiză de ansamblu consacrată artelor plastice în muzeografia mehedinteană.

Istoria artei furnizează instrumentele necesare analizei stilistice, iconografice și comparative a operelor. Studiul direct al picturilor, sculpturilor, obiectelor de artă religioasă și monumentelor publice este corelat cu informațiile privind proveniența și parcursul muzeal al pieselor. Astfel, valoarea unei opere nu este apreciată exclusiv pe baza criteriilor formale, ci este raportată la contextul instituțional, la rolul său în structura colecției și la funcția dobândită în discursul expozițional.

Pentru analiza patrimoniului construit sunt utilizate observația directă, analiza morfologică și investigarea elementelor decorative, completate de evaluarea factorilor de degradare. Sunt urmărite relațiile dintre structură, ornament, funcțiune și intervențiile succesive, precum și efectele umidității, infiltrațiilor, poluării, variațiilor termice și intervențiilor necorespunzătoare. Această componentă situează edificiul Muzeului de Artă într-o perspectivă de conservare integrată, indispensabilă valorificării sale viitoare.

Rezultatele analizei cantitative a registrelor au fost sintetizate prin tabele și grafice, iar observațiile de teren au permis integrarea monumentelor de for public în cercetare. Asocierea acestor metode a făcut posibilă trecerea de la reconstituirea istorică la formularea unei propuneri aplicate privind reorganizarea expoziției permanente.

Originalitatea cercetării derivă, în primul rând, din caracterul integrator al demersului. Teza reunește într-o analiză unitară istoricul instituțiilor, dinamica patrimoniului, istoria clădirii, analiza colecțiilor, proiectul curatorial și arta monumentală din spațiul public severinean. Totodată, valorificarea unor fonduri arhivistice insuficient exploatate, realizarea repertoriilor de autori și lucrări, evaluarea cantitativă a colecțiilor și articularea unui nou concept expozițional conferă cercetării atât relevanță științifică, cât și utilitate profesională.

Teza nu își propune inventarierea exhaustivă a tuturor expozițiilor temporare organizate de-a lungul timpului și nici analiza integrală a criticii de artă sau a raporturilor dintre muzeu și învățământul artistic local.

Aceste aspecte sunt discutate în măsura în care contribuie la clarificarea evoluției instituționale, a profilului colecțiilor și a rolului muzeului. Accentul principal rămâne asupra patrimoniului artistic, a mecanismelor sale de constituire și a modalităților de valorificare istorică și muzeografică.

3. CAPITOLUL I. ISTORICUL ACTIVITĂȚILOR MUZEOGRAFICE DIN JUDEȚUL MEHEDINȚI ÎN DOMENIUL ARTELOR PLASTICE

Primul capitol urmărește geneza și evoluția activităților muzeografice desfășurate în județul Mehedinți în domeniul artelor plastice, de la primele inițiative de la sfârșitul secolului al XIX-lea până la etapa contemporană. Analiza arată că afirmarea artelor plastice în muzeografia locală s-a produs gradual, inițial în instituții cu profil preponderent istoric, arheologic sau enciclopedic, anterior constituirii unei secții specializate.

Un prim moment semnificativ este constituirea, în anul 1881, a Societății de Istorie și Arheologie din Turnu Severin. În spațiile amenajate în sediul prefecturii au fost reunite piese arheologice și mineralogice, precum și obiecte cu valoare documentară, iar inventarele consemnează și prezența unor tablouri. Deși informațiile referitoare la aceste lucrări sunt limitate, existența lor demonstrează că interesul pentru patrimoniul artistic a însoțit, încă din fazele timpurii ale muzeografiei locale, preocupările pentru istorie și arheologie. Activitatea lui Vasile Dimitrescu și demersurile de inventariere a vestigiilor locale marchează apariția unei conștiințe patrimoniale reluate și dezvoltate în deceniile următoare.

Etapă decisivă a instituționalizării muzeale este legată de activitatea profesorului Alexandru Bărcăcilă, care a organizat, în anul 1912, Muzeul Istoric al Liceului „Traian”. Inițiativa a depășit caracterul episodic al experiențelor anterioare și a determinat constituirea unui nucleu muzeal stabil, alimentat prin cercetări arheologice, donații și implicarea profesorilor și elevilor. Muzeul a îndeplinit atât o funcție științifică, cât și una didactică, contribuind la formarea unei culturi a protejării patrimoniului. Mutarea într-un sediu mai adecvat și dezvoltarea progresivă a colecțiilor au transformat treptat instituția într-un muzeu cu vocație regională.

În paralel, inaugurarea Palatului Cultural și instalarea Muzeului „Dr. Constantin I. Istrati”, începând din anul 1924, au determinat apariția unui al doilea pol muzeal important. Colecția Istrati, cu caracter enciclopedic, reunea documente, obiecte istorice, artă bisericească și opere de artă.

Reorganizarea din anul 1932 a acordat un loc distinct grupei artistice, structurată în compartimente de sculptură, pictură, caricatură și desen. Prin expunerea portretelor, peisajelor, compozițiilor istorice și sculpturilor comemorative, muzeul a contribuit la formarea gustului public și la integrarea artelor plastice în viața culturală a Severinului.

Coexistența muzeului întemeiat de Alexandru Bărcăcilă și a Muzeului „Dr. Constantin I. Istrati” ilustrează două modele muzeografice diferite: pe de o parte, un muzeu regional centrat pe cercetare istorică și arheologică, iar pe de altă parte, un muzeu de colecție, construit în jurul unei personalități și al unui patrimoniu eterogen.

După anul 1945, reorganizările administrative și procesul de centralizare instituțională au determinat transferul colecțiilor Muzeului Istrati către Muzeul Regiunii Porților de Fier. Acest proces a contribuit la consolidarea patrimoniului, dar a generat și dificultăți de inventariere, depozitare, conservare și valorificare, în special pe fondul absenței specialiștilor și al insuficienței spațiilor adecvate.

Un moment de maturizare muzeografică are loc în anii 1970, sub conducerea lui Mișu Davidescu. Reorganizarea muzeului potrivit unor principii muzeotehnice moderne, dezvoltarea colecțiilor și constituirea secției de artă plastică în anul 1971 au creat premisele apariției unui spațiu specializat.

Amenajarea Palatului Baroc și inaugurarea oficială a Secției de Artă Plastică, la 2 aprilie 1976, au conferit artelor plastice o vizibilitate instituțională proprie. Expoziția permanentă reunea peste 120 de lucrări de pictură și sculptură și urmărea stabilirea unui dialog între artiștii legați de spațiul mehedințean și personalități majore ale artei românești.

Capitolul examinează, de asemenea, proiectele de dezvoltare muzeală din ultimele decenii ale regimului comunist, între care „Casa Artei” și inițiativele dedicate memoriei sculptorului Gheorghe D. Anghel. Chiar dacă unele dintre aceste proiecte nu au fost finalizate, ele atestă preocuparea pentru modernizarea infrastructurii culturale și extinderea funcțiilor muzeului. În această perioadă, patrimoniul artistic începe să fie perceput nu ca un fond auxiliar, ci ca un domeniu autonom de cercetare, conservare și expunere.

După anul 1990, mutarea activității muzeale în Casa Sabetay și transformările cadrului cultural au favorizat deschiderea unei noi etape. Muzeul a organizat expoziții temporare, retrospective, manifestări dedicate artiștilor locali, proiecte editoriale și colaborări naționale și internaționale. În contextul diminuării altor spații expoziționale din oraș, instituția a devenit un centru de convergență al comunității artistice locale și un mediator între patrimoniul istoric și creația contemporană.

4. CAPITOLUL II. STUDIUL ISTORIC ȘI ARHITECTURAL AL EDIFICIULUI MUZEULUI DE ARTĂ

Capitolul al doilea este consacrat edificiului care găzduiește Muzeul de Artă din Drobeta-Turnu Severin, analizat concomitent ca monument de arhitectură, document istoric și infrastructură muzeală. Construit la sfârșitul secolului al XIX-lea, în contextul prosperității burgheziei comerciale dunărene și al procesului de modernizare urbană, imobilul a îndeplinit inițial funcția de reședință particulară.

Transformările sale ulterioare (naționalizarea, utilizările administrative și de protocol și, în cele din urmă, conversia muzeală) reflectă schimbările politice și sociale traversate de oraș în decursul ultimilor o sută de ani.

Analiza arhitecturală pune în evidență caracterul eclectic al clădirii și prezența unui limbaj de factură barocă clasicizantă, reinterpretat potrivit formulelor specifice arhitecturii rezidențiale de reprezentare de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Organizarea planimetrică, monumentalitatea accesului, elementele decorative sculptate, feronerie cu influențe Art Nouveau și bogăția decorului interior conferă edificiului o valoare patrimonială deosebită. Contrastul dintre exteriorul relativ sobru și interiorul bogat ornamentat ilustrează gustul elitei urbane și circulația modelelor occidentale în spațiul românesc modern.

O atenție specială este acordată componentelor decorative originale: pictura murală, medalioanele, stucaturile policrome, tâmplăria și vitrajele, feronerie artistică, sobele istorice și corpurile de iluminat. Ansamblul demonstrează că valoarea edificiului nu derivă exclusiv din volumetrie sau din apartenența stilistică, ci și din autenticitatea ambientului interior.

În raport cu funcția muzeală actuală, aceste elemente pot deveni componente active ale discursului expozițional și pot oferi un context istoric relevant pentru operele prezentate.

Starea de conservare a monumentului este examinată prin raportare la factorii fizici, chimici, biologici și antropici. Umiditatea ascensională, infiltrațiile, variațiile termice, poluarea și intervențiile necorespunzătoare au produs fisuri, desprinderi ale tencuielii, cristalizări saline și degradări ale componentelor decorative.

Cercetarea arată că procesul de restaurare trebuie să urmărească nu numai recuperarea aspectului vizual, ci și protejarea materialității și autenticității clădirii, menținerea funcției sale culturale și asigurarea unor condiții compatibile cu conservarea colecțiilor muzeale.

Procesul amplu de restaurare inițiat după anul 2019 este interpretat ca o oportunitate pentru reconsiderarea relației dintre patrimoniul construit și patrimoniul mobil. Edificiul nu mai poate fi perceput ca un simplu container destinat operelor de artă, întrucât propria sa istorie participă la construirea sensului expozițional. Din acest motiv, concluzia capitolului susține necesitatea unei viziuni integrate: conservarea clădirii, reconstituirea istoriei sale și reorganizarea expoziției permanente trebuie concepute unitar, astfel încât muzeul să devină un spațiu în care arhitectura, arta și istoria orașului se valorifică și se susțin reciproc.

5. CAPITOLUL III. CONSTITUIREA, DEZVOLTAREA ȘI VALORIFICAREA PATRIMONIULUI ARTISTIC

Capitolul al treilea este dedicat analizei constituirii, dezvoltării și structurii patrimoniului artistic al Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin. Punctul de plecare îl reprezintă nucleul de bunuri transferate din patrimoniul fostului Muzeu „Dr. Constantin I. Istrati”, căruia i s-au adăugat, de-a lungul deceniilor următoare, achiziții, donații, transferuri provenite de la instituții culturale, bunuri provenite din confiscări vamale și alte categorii de intrări. Diversitatea surselor de proveniență explică atât bogăția tipologică a patrimoniului, cât și diferențele de valoare artistică și documentară dintre segmentele colecției.

Constituirea secției de artă plastică, în anul 1971, a reprezentat cadrul instituțional în care fondul artistic a putut fi dezvoltat sistematic. În deceniile 1970 și 1980, achizițiile și transferurile realizate cu sprijinul structurilor culturale centrale și locale au contribuit la formarea nucleului valoric al colecției.

Activitatea unor specialiști precum Mișu Davidescu, Decebal Mitulescu și Eugenia Florescu este relevantă pentru înțelegerea modului în care inițiativa locală și politicile culturale ale statului s-au intersectat în procesul constituirii unui patrimoniu coerent.

Analiza registrelor de inventar a permis conturarea unei imagini cantitative a patrimoniului. Muzeul de Artă administrează 2.918 bunuri culturale, distribuite în patru mari categorii: 1.383 de bunuri în colecția de pictură și grafică, 626 în colecția de filatelie, 442 în colecția de icoane și artă bisericească și 467 în colecția de sculptură și artă decorativă. În cazul colecției de pictură și grafică, datele evidențiază o structură de proveniență diversă, în care donațiile, transferurile, achizițiile, fondul provenit de la Muzeul Istrati și confiscările vamale au contribuit, în proporții diferite, la definirea profilului actual.

Colecția de pictură și grafică oferă repere relevante pentru urmărirea evoluției artei românești moderne și contemporane. Achizițiile și transferurile efectuate în perioada postbelică au completat colecția cu lucrări aparținând unor artiști importanți ai secolului al XX-lea. Prin structura sa, colecția permite nu numai prezentarea unor nume consacrate, ci și observarea pluralității limbajelor artistice, de la figurativism și realism la modernism, expresionism, abstracție și diverse formule postbelice.

Colecția de sculptură și artă decorativă completează acest profil, iar arta religioasă constituie un segment cu valoare istorică și regională semnificativă, alcătuit din icoane, piese de cult și componente de iconostas, databile cu precădere între sfârșitul secolului al XVIII-lea și secolul XX. Cercetarea semnalează însă probleme de conservare, în special în cazul lucrărilor realizate pe suport de lemn, în contextul absenței unui laborator specializat și al insuficienței personalului de restaurare. Această situație impune dezvoltarea unei politici coerente de conservare preventivă, restaurare și prioritizare a intervențiilor.

Un rezultat documentar semnificativ al capitolului îl constituie repertoriile de autori și lucrări pentru pictură-grafică și sculptură-artă decorativă, realizate în urma analizei registrelor de inventar. Tabelele sintetizează numele autorilor, titlurile lucrărilor, numerele de inventar și proveniența bunurilor, oferind un instrument util pentru muzeografie, cercetare și elaborarea unor viitoare publicații de tip catalog. În paralel, graficele permit vizualizarea structurii colecțiilor și a principalelor surse care au contribuit la constituirea acestora.

6. CAPITOLUL IV. REVITALIZAREA MUZEULUI DE ARTĂ ȘI REDEFINIREA CONCEPTULUI EXPOZIȚIONAL PERMANENT

Capitolul al patrulea constituie principala componentă aplicativă a tezei și propune revitalizarea Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin prin redefinirea conceptului expozițional permanent. Punctul de plecare îl reprezintă schimbarea de paradigmă din muzeologia contemporană, în care muzeul nu mai este conceput exclusiv ca spațiu al conservării pasive, ci ca instituție activă de cercetare, educație, mediere culturală, participare comunitară și regenerare urbană. Restaurarea clădirii și programele europene destinate patrimoniului creează un context favorabil unei asemenea redefiniri.

Conceptul propus urmărește integrarea patrimoniului artistic cu istoria Casei Sabetay și cu particularitățile arhitecturale ale edificiului. Clădirea este tratată ca un obiect patrimonial cu biografie proprie, iar traseul expozițional este conceput astfel încât vizitatorul să poată percepe simultan istoria locului și evoluția artei românești.

Organizarea pe niveluri reflectă această viziune. Parterul este conceput ca spațiu de tip casă-muzeu, menit să pună în valoare ambientul istoric și memoria socială a edificiului. Etajul este destinat, în principal, artei moderne și contemporane, iar demisolul poate găzdui expoziții temporare și programe complementare. Spațiile exterioare și parcul tematic extind experiența de vizitare și contribuie la consolidarea legăturii dintre muzeu și oraș.

Conceptul utilizează în mod deliberat noțiunea de „salon”, termen care trimite la tradiția europeană a spațiilor de sociabilitate culturală și înlocuiește neutralitatea formulei de „sală expozițională”.

Strategia de revitalizare include, de asemenea, valorificarea demisolului, dezvoltarea unui program de expoziții temporare, realizarea de activități educaționale, integrarea unor componente digitale și utilizarea curții și a spațiilor exterioare. Aceste componente pot susține accesibilitatea, medierea culturală și participarea comunitară, iar traseul muzeal poate fi continuat în spațiul urban prin stabilirea unor legături tematice cu monumentele și reperele istorice ale orașului.

7. CAPITOLUL V. MONUMENTELE DE FOR PUBLIC DIN DROBETA-TURNU SEVERIN ȘI JUDEȚUL MEHEDINȚI

Ultimul capitol extinde cercetarea dincolo de limitele fizice ale clădirii muzeale și analizează monumentele de for public din Drobeta-Turnu Severin și din județul Mehedinți ca expresii ale patrimoniului cultural și istoric local. Acestea sunt abordate nu numai ca obiecte artistice, ci și ca documente istorice și repere vizuale ale spațiului public.

Un rezultat conceptual important îl reprezintă interpretarea monumentelor de for public ca extensii ale discursului curatorial. Din această perspectivă, orașul poate funcționa asemenea unui „muzeu în aer liber”, iar instituția muzeală poate furniza instrumentele necesare contextualizării, documentării și medierii acestor opere. Traseele culturale, codurile QR, resursele digitale, proiectele educaționale și programele de pedagogie muzeală pot crea conexiuni între patrimoniul păstrat în interiorul muzeului și cel existent în spațiul public.

Capitolul semnalează, totodată, problemele de conservare ale monumentelor, determinate de factorii climatici, poluare și intervenții necorespunzătoare. Protejarea acestora presupune documentare sistematică, monitorizare, restaurare și integrare în strategii culturale și turistice.

8. CONTRIBUȚII ORIGINALE ȘI REZULTATE ALE CERCETĂRII

Principala contribuție a tezei constă în realizarea unei sinteze monografice privind evoluția artelor plastice în cadrul activităților muzeografice din județul Mehedinți. Prin reunirea unor direcții investigate anterior separat, lucrarea propune o interpretare de ansamblu în care istoria instituțiilor, constituirea colecțiilor, arhitectura muzeului, analiza operelor, discursul curatorial și patrimoniul monumental sunt înțelese ca dimensiuni ale aceluiași proces cultural.

O a doua contribuție o reprezintă valorificarea sistematică a unui corpus documentar amplu, alcătuit din fonduri arhivistice, documente administrative și muzeografice, registre de inventar, cataloage, corespondență și publicații. Coroborarea acestor surse a permis clarificarea etapelor de constituire a patrimoniului și a rolului exercitat de diferite personalități și instituții în dezvoltarea muzeografiei locale. Introducerea în circuitul științific a unor informații insuficient exploatate anterior consolidează baza documentară necesară cercetărilor viitoare.

Analiza cantitativă a patrimoniului constituie un rezultat concret al cercetării. Stabilirea structurii celor 2.918 bunuri culturale și distribuirea acestora pe colecții oferă o imagine sintetică asupra profilului Muzeului de Artă. Repertoriile anexate pentru pictură-grafică și sculptură-artă decorativă permit identificarea autorilor, lucrărilor, numerelor de inventar și provenienței și reprezintă instrumente cu utilitate directă pentru evidență, documentare și elaborarea viitoarelor cataloage științifice.

Cercetarea contribuie, de asemenea, la reevaluarea statutului Muzeului de Artă din Drobeta-Turnu Severin. Prezența unor lucrări aparținând unor artiști importanți ai artei românești moderne și contemporane, precum și existența unor fonduri identitare locale demonstrează că instituția nu trebuie interpretată exclusiv ca un muzeu regional.

Studiul edificiului muzeal reprezintă o contribuție distinctă prin corelarea istoricului clădirii cu analiza arhitecturală, evaluarea componentelor decorative și examinarea stării de conservare. În locul separării dintre patrimoniul mobil și patrimoniul construit, cercetarea propune o perspectivă unitară, în care ambientul istoric devine parte integrantă a interpretării colecțiilor și a experienței muzeale.

Principala contribuție aplicativă constă în fundamentarea noului concept expozițional permanent. Proiectul valorifică rezultatele cercetării istorice și artistice și propune o muzeografie narativă, organizată tematic și simbolic, adaptată particularităților Casei Sabetay. Structurarea pe saloane, integrarea istoriei edificiului, extinderea funcțiilor în demisol și în spațiul exterior, precum și deschiderea către utilizarea instrumentelor digitale oferă un model concret de revitalizare a instituției.

Integrarea monumentelor de for public în analiza patrimoniului extinde perspectiva asupra funcției muzeului. Teza argumentează că zestrea artistică a județului este distribuită atât în colecțiile muzeale, cât și în oraș și în localitățile Mehedințiului, iar muzeul poate funcționa ca centru de documentare și interpretare pentru această rețea patrimonială. O asemenea abordare deschide posibilitatea dezvoltării unor trasee culturale, programe educaționale și proiecte de turism cultural fundamentate pe relația dintre muzeu, vizitatori și spațiul public.